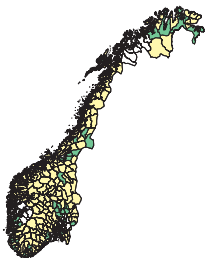

Trondheim

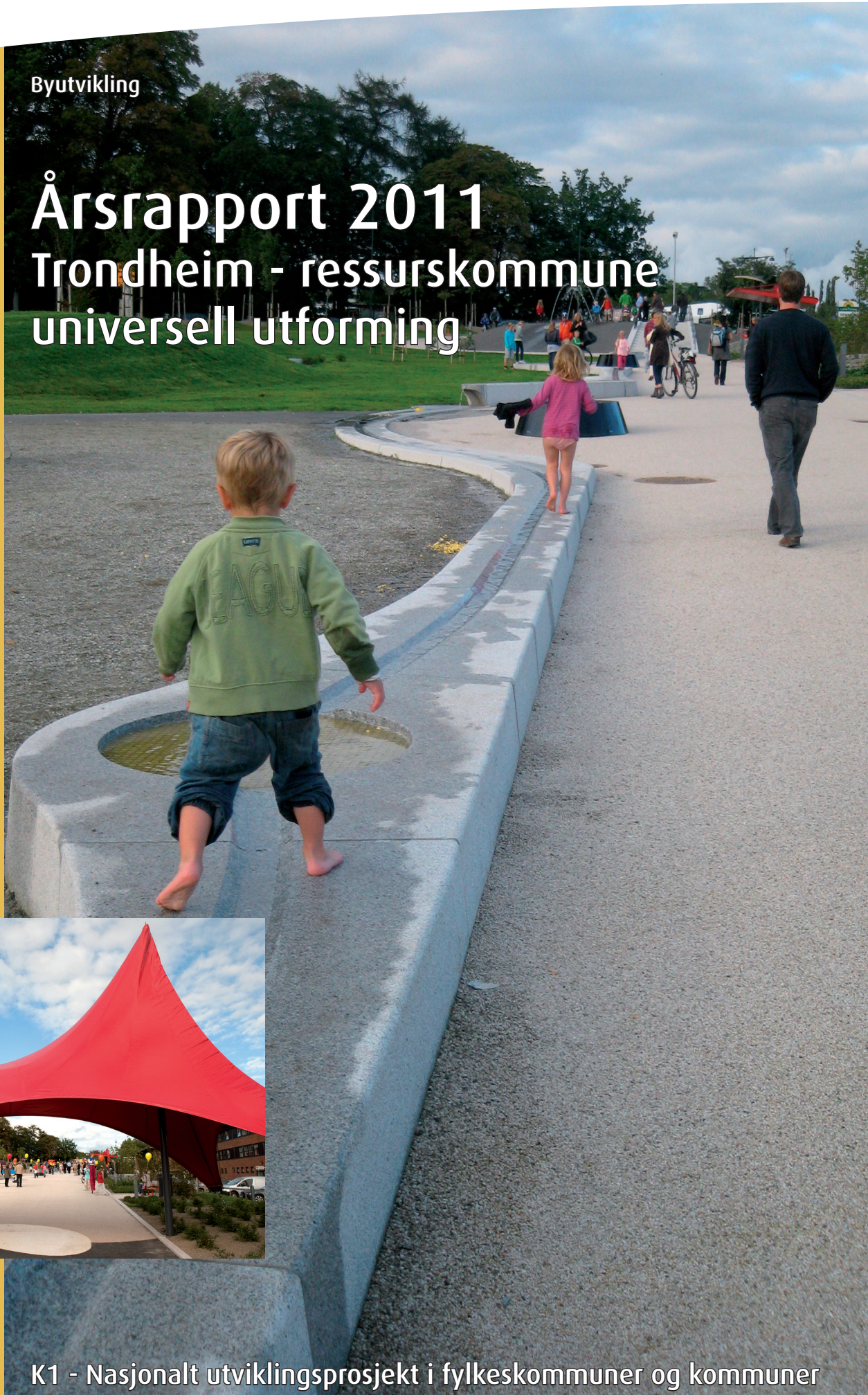

TRONDHEIM KOMMUNE

Byutvikling

Årsrapport 2011

Trondheim - ressurskommune universell utforming

K1 - Nasjonalt utviklingsprosjekt i fylkeskommuner og kommuner

Bilder på forsida:
Marit Solum (det store)
Carl Erik Eriksson (det lille)

Innhold

1	Innledning.....	4
2	Organisering	4
3	Metode.....	5
4	Oppnådde resultat	6
5	Resultat med gevinstrealisering.....	8
6	Økonomi.....	11
7	Hensiktsmessigheten av den prosjektfaglige organiseringen av K1-prosjektet slik det er gjort i egen kommune	11

1 Innledning

På bakgrunn av politisk forankring og det arbeid som ble utført i pilotkommunearbeidet fra 2005 – 2008 fikk Trondheim kommune i 2009 sammen med 12 andre kommuner status som ressurskommune i universell utforming. Som ressurskommune skal Trondheim bidra til å virkeliggjøre nasjonale mål i Regjeringens handlingsplan "Norge universelt utformet 2025".

http://www.regjeringen.no/nb/dep/bld/dok/rapporter_planer/planer/2009/norge-universelt-utformet-2025-regjering.html?id=570031

Ressurskommunearbeidet er knyttet til K1 i regjeringens handlingsplan, "Nasjonalt utviklingsprosjekt i fylkeskommuner og kommuner". Miljøverndepartementet har ansvaret og prosjektledelsen av K1. I 2011 mottok Trondheim kommune kr. 225.000,- i stimuleringsmidler fra Miljøverndepartementet til arbeid med universell utforming. Som ressurskommune skal vi utnytte og formidle erfaringer som er nedfelt blant annet i rapporten fra pilotkommunearbeidet "Universell utforming som kommunal strategi-erfaringer og resultater fra pilotkommunesatsingen 2005-2008" (T-1472).

<http://www.regjeringen.no/upload/MD/Vedlegg/Rapporter/T-1472.pdf>

Som ressurskommune skal Trondheim prøve ut nye strategier i arbeidet med universell utforming, satse på universell utforming i plan- og gjennomføring av tiltak og samtidig ha en utadrettet virksomhet og spre erfaring og kompetanse om universell utforming eksternt og til andre kommuner. Trondheim kommune har utarbeidet egen handlingsplan for 2009 - 2013 for arbeidet med universell utforming basert på Miljøverndepartementets hovedmål for ressurskommunearbeidet.

www.trondheim.kommune.no/universellutforming

Ressurskommunen skal:

- H1. Være forbilde og bidra til at andre kommuner øker kunnskap og innsats for universell utforming.
- H2. Være dialogpartner og bidragsyter i det nasjonale arbeidet for universell utforming
- H3. Samarbeide med fylkene om kompetanseheving og formidling av gode eksempler til andre kommuner.
- H4. Være pådriver og ta initiativ til å sette universell utforming på dagsorden i ulike nettverk og samarbeidsfora.
- H5. Formidle kunnskap og resultater i ulike nettbaserte og trykte medier.
- H6. Initiere og delta i delprosjekter sammen med andre kommuner og nasjonale/regionale kompetansemiljøer.

2 Organisering

Arbeidet med universell utforming i Trondheim kommune er basert på sektoransvarsprinsippet. Hver enkelt enhet skal selv ta ansvar for implementering av universell utforming i egne planer og gjennomføring av tiltak.

Trondheim kommune har avsatt en 100% fast rådgiver-stilling til å være pådriver og koordinator for arbeidet med universell utforming. Dette er basert på vedtak i formannskapet i januar 2005, før Trondheim kommune ble pilotkommune i universell utforming. Rådgiver universell utforming er organisatorisk plassert i Eierskapsenheten i byutvikling. Plassering innen byutviklingsområdet er bevisst da universell utforming ikke handler om tilpasning for funksjonshemmede, men generell planlegging slik at universell utforming inkluderes i hovedløsningene av de ulike tiltak. Rådgiver universell utforming er kontaktperson for Trondheim kommune til K1- prosjektet ledet av Miljøverndepartementet.

Det kommunale råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne deltar aktivt i utvikling av universell utforming. Rådet tar egne initiativ, er dialogpartner og uttaler seg til politiske saker vedrørende universell utforming. Rådgiver for universell utforming er den rådmannens administrative representant fra byutvikling i det kommunale rådet. Representanten har ikke stemmerett, men kan uttale seg. Trondheim kommune benytter også funksjonshemmedes brukerorganisasjoner for å få innspill til ulike kommunale saker/planer.

3 Metode

Kontaktgruppe

Tverrfaglig og tverretatlig samarbeid er en forutsetning for å oppnå gode resultat med universell utforming. Kontaktpersoner innen de ulike enheter er nødvendig med hensyn til å spre kompetanse og være bindeledd i arbeidet. Det er etablert en kontaktgruppe for universell utforming i Trondheim kommune. Kontaktgruppen består av representanter fra ulike enheter innen byutvikling og fra helse- og velferd. Hensikt med kontaktgruppen er å oppnå kunnskapsutveksling og kunnskapsutvikling innen universell utforming. Hensikten er å fremme samarbeid på tvers mellom kommunale enheter vedrørende arbeid med universell utforming og sikre forståelse og praksis for universell utforming fra plan til gjennomføring av tiltak.

Forum på tvers av forvaltningsnivå

Siden 2005 har samarbeid pågått på tvers av forvaltningsnivå; Fylkesmannen, Husbanken, Sør-Trøndelag fylkeskommune og Trondheim kommune. Et forum er etablert, det omtales som "universell utforming Sør – Trøndelag". Forumet har møte 3- 4 ganger årlig og har som mål å drøfte og videreutvikle arbeidet innen universell utforming i Sør- Trøndelag. Deltakere i forumet har arrangert flere seminar for kommuner i Sør Trøndelag og for bransjen med tema universell utforming.

Interne innlegg

Interne innlegg vedrørende universell utforming generelt og spesielt knyttet til den enkelte enhet gjennomføres for å spre kompetanse om universell utforming. Til innlegg brukes mye bilder for å tydeliggjøre universell utforming.

Eksterne innlegg til bransjen

Eksterne innlegg til entreprenørfirma, arkitektkontor og organisasjoner øker forståelse for universell utforming. Innlegg gjennomføres av leder for tilsynsgruppa ved Byggesakskontoret og rådgiver universell utforming. Innlegg holdes under forutsetning av at det samles minst 20- 30 personer. Det er fokus på tydeliggjøring av tekniske forskrifter til plan- og bygningsloven vedrørende bygg.

Tilsyn

Byggesakskontoret i Trondheim kommune har en overordnet strategi ved å føre tilsyn med universell utforming/brukbarhet på publikumsbygg og arbeidsbygninger som har vært behandlet etter plan- og bygningslovgivningen.

Tilsyn er et viktig virkemiddel for å oppnå bygg i henhold til tekniske forskrifter.

Tilstandsanalyser

Bygningstekniske tilstandsanalyser – som Trondheim eiendom hadde behov for som underlag for vedlikeholdsplaner – er for skolene utvidet til å omfatte funksjonelle forhold. Siden universell utforming er et satsingsområde for Trondheim kommune, ble universell utforming spesielt kartlagt ved tilstandsanalysene ved eksisterende skolebygg. Hvert fjerde år gjennomføres tekniske og funksjonelle tilstandsanalyser hvor en vurdering av universell utforming inngår. På bakgrunn av

denne kartleggingen prioriteres utbedringstiltak. Universell utforming er ellers en integrert del av prosjekteringen for all rehabilitering og nybygg i Trondheim kommune.

Prosjekteringsverktøy

Trondheim kommune har sammen med Porsgrunn kommune utviklet prosjekteringsverktøy for universell utforming av publikumsbygg og flerleilighetsbygg. Dette har vært viktige verktøy i arbeidet internt i kommunen og til prosjekteringsarbeid eksternt. Prosjekteringsverktøyene er grunnlag ved innkjøpsavtaler, grunnlagsmateriale til prosjekteringsanvisninger til skolebygg, barnehagebygg og helse - og velferdsbygg samt til kommunale boliger. Prosjekteringsverktøyene brukes også ved tilsyn, og sjekklisten til prosjekteringsverktøyet brukes ved krav om uavhengig kontroll av prosjekterende. På oppdrag fra Direktoratet for byggkvalitet fikk Trondheim kommune oppgaven med å revidere prosjekteringsverktøyene ut fra ny teknisk forskrift, TEK10. Den reviderte utgaven skal publiseres på Direktoratets hjemmeside for universell utforming til bruk for alle kommuner og fylker. Trondheim kommune har fått tilskudd til dette prosjektet.

Gi råd i konkrete prosjekt

Rådgivning tidlig og underveis i prosjekteringsarbeid knyttet til de ulike prosjekt.

Plangruppe i eierskapsenheten

Det gis innspill til reguleringsplaner om forhold tilknyttet universell utforming.

4 Oppnådde resultat

H1. Være forbilde og bidra til at andre kommuner øker kunnskap og innsats for universell utforming.

Resultatmål 1.1:

Trondheim kommune skal være vertskap for besøk fra andre kommuner. Trondheim kommune skal informere, dele kunnskap og vise resultat av arbeidet med universell utforming.

Stange kommune (ny pilotkommune) besøkte Trondheim kommune i mai-2011 med 10 personer som representerte ulike enheter. Det ble gjennomført et en dags seminar inkl. befaring.

28 personer fra ressurskommunene Porsgrunn og Sortland besøkte ressurskommunen Trondheim våren 2011. Se punkt 5 resultat med gevinstrealisering.

Resultatmål 1.2:

Trondheim kommune skal bidra med råd, veiledning, foredrag og erfaringer overfor andre kommuner vedr. universell utforming.

Type innlegg	Til hvem	Antall tilhørere
Undervisning 2t x 2	HIST, Høgskolen i Bergen	40 og 50 studenter
	Tambartun kompetansesenter-synspedagoger	20 personer
Innlegg til andre kommuner	Oslo- plan og bygningsenheten	50 personer
	Undredal kommune	40 personer
Innlegg ved temadag	I regi av Helsebygg Midt-Norge	40 personer
	Norsk ergoterapeutforbund	30 personer

	Møre og Romsdal	
	Norgeshus	20 personer
Innlegg ved konferanser	Arr. NAL med case Berg studentby universell utforming	40 personer
	KS seminar i Lillestrøm	100 personer
	Nasjonal skolekonferanse	70 personer
	Safe Community-konferanse-folkehelsearbeid	50 personer
Temamøter med eksterne firma. Innlegg av: Leder for tilsynsgruppa v/Byggesakskontoret og rådgiver universell utforming	NCC- Trondheim	30 personer
	TOBB- Trondheim og omegn boligbyggelag	10 personer
Innlegg til Husbanken	K5- programmet , kompetanseprogram innen universell utforming.	20 personer
Stand	Konferanse i Haugesund med tema universell utforming, friluftsliv og folkehelse	100 personer

Interne innlegg i Trondheim kommune	Utbyggingsenheten, Trondheim eiendom, Bydrift, Boliggruppa, Eierskapsenheten, kontaktgruppe i universell utforming
-------------------------------------	--

H2. Være dialogpartner og bidragsyter i det nasjonale arbeidet for universell utforming

Resultatmål 2.2.

Trondheim kommune skal delta i nasjonale samlinger vedrørende ressurskommunearbeidet.

Trondheim kommune er en av to kommuner som har representasjon i ressursgruppe under regjeringens handlingsplan for universell utforming. I 2011 har Trondheim kommune deltatt i 2 møter i ressursgruppen

I samarbeid med prosjektledelsen for K1- prosjektet har Trondheim kommune arrangert ressurskommunesamling i Trondheim i 2011. Trondheim kommune har deltatt i ressurskommunesamlinger i Time/Klepp, Sortland og i Gjøvik kommune.

Hovedmål 3:

Samarbeide med fylkene om kompetanseheving og formidling av gode eksempler til andre kommuner.

Fylkesmannen, Sør-Trøndelag fylkeskommune og Husbanken har hatt funksjon som mobilisator for å organisere temadager til de ulike kommuner i Sør - Trøndelag vedrørende K5-programmet. Kompetanseprogrammet er et opplæringsprogram for politikere og ansatte i kommuner og fylkeskommuner om universell utforming innenfor plan- og bygningslovens virkeområde. Kompetanseprogrammet inngår som et tiltak (K5) i regjeringens handlingsplan for universell utforming og økt tilgjengelighet 2009–2013, "Norge universelt utformet 2025". Trondheim kommune har to instruktører i dette programmet. Det er et mål å gjennomføre temadager der

kompetanseprogrammet presenteres og universell utforming formidles til kommunene i Sør-Trøndelag. I 2011 er det utarbeidet plan for gjennomføring av disse temadager.

H4. Være pådriver og ta initiativ til å sette universell utforming på dagsorden i ulike nettverk og samarbeidsfora.

Rådgiver universell utforming deltar i folkehelsegruppa i Trondheim kommune. Universell utforming tas med som en viktig del av folkehelsearbeidet. Det vises til universell utforming i planer vedr. folkehelse.

Det er i 2011 etablert et nettverk bestående av repr. Fra Helsebygg Midt Norge, NTNU arbeid med universell utforming, Husbanken, Tambartun kompetansesenter for personer med nedsatt syn, Trondheim kommune og brukerorganisasjoner. Nettverket ble startet i forbindelse med en konferanse i universell utforming i regi av Helsebygg Midt Norge. Neste møte ble holdt ved Tambartun for å få økt kompetanse vedrørende nedsatt syn. Det har god verdi å møtes på tvers av ulike nivå og kompetansemiljø for kunnskapsdeling og erfaringsutveksling, dette for å oppnå større forståelse og kunnskap.

H5 Formidle kunnskap og resultater i ulike nettbaserte og trykte medier

Nye resultat er publisert gjennom Trondheim kommunes egen nettside. Årsrapport fra 2010 er lagt ut på nettsiden. Presentasjoner fra seminar holdt i forbindelse med besøk fra ressurskommunene Porsgrunn og Sortland er publisert. To abstract er godkjent fra Trondheim kommune til den internasjonale konferanse i universell utforming i 2012.

H6. Initiere og delta i delprosjekter sammen med andre kommuner og nasjonale/regionale kompetansemiljøer.

Rådgiver i universell utforming i Trondheim kommune er deltaker i programkomitè til den internasjonale konferansen i universell utforming innen temaområde uteanlegg. Konferansen arrangeres i Oslo 11-13. juni 2012 i regi av Barne-ungdoms-og familiedirektoratet, Deltasenteret – Statens kompetansesenter for deltakelse og tilgjengelighet.

5 Resultat med gevinstrealisering

Resultat	Nytteverdi
38 legekantor er kartlagt vedrørende universell utforming Kartlegging av 38 legekantor med hensyn til universell utforming er gjennomført av to sekretærer for lege-enheten under veiledning av rådgiver i universell utforming. Rådgiver har også vært med på å kvalitets sikre arbeidet. Utfylte kartleggingsskjema fungerte som rapport tilbake til legesentra. I etterkant av kartleggingsarbeidet og med oppsummering av resultat, utarbeides en politisk orienteringssak til formannskapet som svar på henvendelse vedr. tilgjengelighet ved legekantor i Trondheim.	Kartleggingsarbeidet har ført til større bevissthet om universell utforming. Kartleggingsarbeidet har ført til at flere legekantor utfører tiltak for utbedring av lokalene i henhold til universell utforming. Erfaringer fra arbeidet kan deles med andre kommuner.
Kaféer og restauranter er kartlagt med hensyn til universell utforming I 2011 ble alle kaféer og restauranter, som er omtalt i turistguiden for Trondheim, kartlagt med hensyn til universell utforming. Det har i 6 år vært gjennomført prosjekt i samarbeid med 3. års ergoterapistudenter ved HIST, Visit Trondheim og Trondheim kommune. En gruppe	Nytteverdi Studentene får økt kompetanse i universell utforming, Visit Trondheim får revidert Trondheims guiden med hensyn til ulike pictogram for tilgjengelighet. De ulike virksomheter får større

<p>studenter har kartlagt virksomheter omtalt i turistguiden for Trondheim med hensyn til universell utforming. Studentene har rapportert tilbake til de ulike virksomheter og vist til resultat vedr. publisering av ulike piktogram for den respektive virksomhet omtalt i Trondheimsguiden. De ulike virksomheter inviteres til studentenes fremlegg av resultat. Representanter fra brukerorganisasjoner har brukermedvirkning i prosjektet.</p>	<p>bevissthet om universell utforming av omgivelsene. Prosjektet er bra for Trondheim kommune som kan vise til større grad av universell utforming knyttet til ulike virksomheter i Midtbyen. Turistguiden gir oppdatert informasjon til turister med hensyn til tilgjengelighet ved de ulike virksomheter omtalt i guiden.</p>
<p>Bygg/uteanlegg er prosjektert med universell utforming i 2011</p> <p>Universell utforming er en integrert del av all prosjektering med hensyn til rehabilitering av kommunens bygningsmasse eller når kommunen bygger nytt. To skolebygg, Bispehaugen og Kalvskinn skole som begge er verneverdige bygninger er rehabilitert. Charlottenlund sykehjem ble ferdigstilt i 2011 med 64 plasser.. Leistad barnehage og Stavset barnehage ble ferdigstilt i 2011. Det er i 2011 bygd en ny kombinert håndball og innebandyhall på Leangen.</p> <p>Uteanlegg</p> <p>Ladeparken ble ferdigstilt i 2011. Parkanlegget fremstår som et forbildeprosjekt med hensyn til universell utforming. I parkanlegget er universell utforming sammen med kunst tatt med som tidlige kriterier i prosjekteringsfasen. Parken fremstår med god fremkommelighet og orienterbarhet og har utforming som stimulerer sansene og gir ulike aktivitetsmuligheter tilpasset ulike aldersgrupper- en park for alle!</p> <p>Finalebanen(lek/park-område), Grillstad park(Friområde), Abels Torg (offentlig plass), Korsvika offentlig toalett i friluftsområder som prototype til bruk i friluftsområder knyttet til Trondheim kommune samt Nygata allmenning er alle uteanlegg der universell utforming har vært et viktig førende prinsipp i prosjekteringsarbeidet frem til ferdig resultat.</p>	<p>Nytteverdi</p> <p>Det er av stor nytteverdi å vise til konkrete prosjekt der universell utforming er integrert som en del av prosjekteringsarbeidet. I presentasjoner brukes bilder av konkrete resultat. Dette har nytteverdi for andre kommuner, for arkitektkontor, entreprenører, m.m.</p> <p>Anlegget er et forbildeprosjekt innen universell utforming som kan være til inspirere for andre.</p>
<p>Trafikkareal/normtegninger- universell utforming</p> <p>På bakgrunn av nylig utgitt håndbok 278 fra Statens vegvesen"universell utforming av vegger og gater" er kommunens normer for krysning av veg og bussholdeplasser revidert i henhold til denne håndbok.</p> <p>Foruten fokus på universell utforming knyttet til nyanlegg er det under kommunale vegger en egen budsjettpost på kr. 200.000 for tilpasning av eksisterende gatemiljø til kravene for universell utforming.</p> <p>For tilpasning av bussholdeplasser til kravene om universell utforming er det søkt Statens vegvesen om tilskuddsmidler, såkalt BRA midler. I 2011 fikk Trondheim kommune tildelt 3,3 mill i BRA- tilskudd. Totalt for 2010 og 2011 hadde Trondheim kommune disponibelt 10,3 mill fra BRA-midler. I</p>	<p>Nytteverdi</p> <p>Utforming blir gjenkjennbar.</p>

2011 er 37 bussholdeplasser utformet med hensyn til universell utforming med en total kostnad på ca. kr. 7,8 mill.	
Markering av sykkelveier Det er utført et større arbeid knyttet til å vurdere farge på sykkelveier som et tiltak for å skille sykkelvei og kjørefelt og for å gi større orientering og trafiksikkerhet. Vedtak er fattet i saken, og fargen blir rødbrun med hvit markering mot kjørebanelen.	Nytteverdi Prosjektet vil gi erfaring med hensyn til tydelighet av sykkelveier og orienterbarhet. Viktig å utveksle erfaringer etter anlagt anlegg.
Markering av pullerter i byrommet Eksisterende pullerter males nå med hvit farge øverst og nederst. Ved nyinnkjøp vurderes å beskrive utforming i henhold til slik fargekontrast.	Nytteverdi Markering av pullerter gir god nytteverdi for mennesker med nedsatt syn. Pullertene var grå mot grå bakgrunn.
Tilsynet Det ble i 2011 ført 5 tilsyn vedrørende universell utforming på store bygg. Ett kjøpesenter, en katolsk kirke, ett lekeland, en restaurant og ett hotell. Alle tiltakene er behandlet etter gammel teknisk forskrift, TEK07, så man kan i utgangspunktet ikke hevde at universell utforming gjelder i sin helhet for disse byggene. Tilsynet er likevel positivt overrasket over at foretakene i større grad en tidligere har kunnet vise til at de følger de krav som gjelder, både i prosjekteringen og i selve utførelsen. Dette vitner om større bevissthet rundt kravet om tilfredsstillende tilgjengelighet i publikumsbygg og arbeidsbygninger.	Nytteverdi Foretakene får ved hjelp av tilsynet større fokus på universell utforming og det gir større fokus på å utføre prosjektering i henhold til TEK10 på en estetisk flott og funksjonell måte.
Tilstandsanalyser Det ble gjennomført tilstandsanalyser inkl. uu-kartlegging ved hele 21 skoleanlegg - 13 skoler med hovedvedlikehold i 2012 og 8 skoler med hovedvedlikehold i 2013. Ved to skolebygg ble det gjennomført tiltak av universell utforming.	Nytteverdi Erfaringskunnskap knyttet til arbeid med tilstandsanalyser og plan for gjennomføring av tiltak, vil være nyttig for andre kommuner.
Avfallshåndtering og universell utforming Arbeid er påbegynt vedrørende å vurdere hvilke løsninger, krav en bør stille til utforming av og området rundt avfallsbeholdere, nedgravde containere og ved søppelsug med hensyn til universell utforming. Det er gjennomført befaring av avfallshåndteringsanlegg og vurdert hvilke krav som bør stilles for å oppnå fremkommelighet til samt betjening av containere og søppelsug. I samarbeid med renholdsverket og eierskapsenheten er det utarbeidet forslag til kravspesifikasjoner vedrørende universell utforming. Forslaget er sendt til Kristiansand kommune som skal gi ytterligere innspill før Trondheim kommune implementerer kravene i kommunens normer for avfallshåndtering. Det er fremmet forslag om å vektlegge universell utforming av avfallshåndteringsanlegg knyttet til kommuneplanens arealdel.	Nytteverdi Når de endelige krav foreligger, vil disse publiseres slik at dataen blir tilgjengelig for flere kommuner. Kravene vil innarbeides i revidering av prosjekteringsverktøy publikumsbygg og boligbygg.
Besøk av ressurskommunene Sortland og Porsgrunn. Sortland, Porsgrunn og Trondheim kommune deltok med til sammen 37 deltakere på samlingen, som strekte seg over to dager inkl. befaring.	Nytteverdi Erfaringsutveksling og knytte kontakter for videre utveksling av råd/veiledning.

6 Økonomi

Trondheim kommune mottar årlig fra Miljøverndepartementet et tilskudd på kr 225000. Tilskuddet er knyttet til arbeid med gjennomføring av tiltak rettet mot de ulike hovedmål for ressurskommune-arbeidet i universell utforming. Det er utarbeidet egen økonomirapport.

7 Hensiktsmessigheten av den prosjektfaglige organiseringen av K1-prosjektet slik det er gjort i egen kommune

Trondheim kommune har god erfaring i organisering av K1- prosjektet i egen kommune. Kommunen har siden 2005 satset på sektoransvarsprinsippet for implementering av universell utforming. Dette ser vi positive resultat av i dag. Initiativ tas med hensyn til å videreføre universell utforming i plandokument, prosjekteringsanvisninger, gjennom etablering av tilsyn ved byggesak og etablering av gode rutiner med hensyn til tilstandsvurderinger av eksisterende skolebygg. De ulike enheter tar selv ansvar for igangsetting av tiltak. Likevel er det behov for pådriverarbeid knyttet til universell utforming. Og det er klart behov større tverretattlig arbeid knyttet til universell utforming. Etablering av kontaktgruppe for universell utforming er hensiktsmessig for å dele erfaringskunnskap og spre informasjon om universell utforming videre i organisasjonen.

Den støtten arbeidet med universell utforming har gjennom organisering av K1 prosjektet styrt fra Miljøverndepartementet, har stor betydning for videreutvikling av arbeidet med universell utforming. De organiserte og temabaserte samlinger av ressurskommuner og pilotfylker i universell utforming samt den økonomiske bistand i arbeidet er av stor betydning for å kunne prøve ut nye strategier i arbeidet med universell utforming, satse på universell utforming i plan- og gjennomføring av tiltak og samtidig ha en utadrettet virksomhet og spre erfaring og kompetanse om universell utforming eksternt og til andre kommuner.

TRONDHEIM KOMMUNE

Rådgiver universell utforming, Solveig Dale, Eierskapsenheten. Foto: Marit Solum og Solveig Dale

Ladeparken- universell utforming

Vedlegg til årsrapport 2011

ressurskommune i universell utforming

Foto: Carl-Erik Riksson

Ladeparken
Orienterbarhet, fremkommelighet,
aktivitetsmuligheter, sansestimulering-
En park for alle

Prosjektansvarlig

Byggherre: Trondheim kommune

Prosjektledelse: Trondheim kommune

Landskapsarkitekt: Asplan Viak, Trondheim

Kunstner: Trude Westby Nordmark.

Anleggsgartner: Søbstad AS

Byggeledelse: Trondheim kommune

Markert inngangsparti- gir god orienterbarhet i parkanlegget

Universell utforming i prosessarbeidet

➤ Universell utforming er gitt som en selvfølgelig premiss i konkurransegrunnlaget for arkitektkonkurransen. De fleste kvalitetskrav omhandler universell utforming. Direktesitat fra konkurranseprogrammet:

”KVALITETSKRAV

Følgende hensyn må være ivaretatt ved utforming av parken:

- ✓ Parken skal være et tilbud til mennesker i alle livsfaser
- ✓ Universell utforming
- ✓ Nødvendig støyskjerming.
- ✓ Parken bør inneholde både rolige soner og soner tilrettelagt for aktivitet
- ✓ Parken må forholde seg til de historiske omgivelsene og overordnede siktlinjer
- ✓ Mye brukte ganglinjer gjennom parken må ivaretas.
- ✓ Parken skal ha nødvendig belysning slik at brukerne føler at de kan ferdes trygt også i den mørke tiden.
- ✓ Parken skal gi et annet tilbud enn friområdene langs sjøen på Lade.
- ✓ Parken bør ha et offentlig toalett.”

Parkettpromenaden

Adskilt møbleringszone
og gangzone
Barrikadesteindekke

Universell utforming har inngått som en selvfølgelig og naturlig premis i prosjekteringsprosessen, men ikke med spesielt fokus. Landskapsarkitektene som har jobbet med planen har tidligere hatt prosjekter med spesiell fokus på universell utforming og har brukt det som en kunnskapsbase ved gjennomføring av prosjektet. Kommunens rådgiver i uu har vært brukt som kvalitetssikrer underveis i planlegginga.

Kunstner har vært inne i prosjektet helt fra starten. I forhold til de kunstneriske elementene har det vært jobbet konkret med universell utforming. Kunstner har hatt med lekehytter i sitt konsept og det har vært jobbet konkret med adkomst for barn i rullestol til lekehyttene. Prosessen har vært lang fra prærievogner med rampe til dagens juveler.

TRONDHEIM KOMMUNE

Belysning langs gangveier
indirekte og direkte

Gjennomføring

2007

Prekvalifisering og oppstart Arkitektkonkurranse. Oppstartsmøtet som en Workshop der de ulike gruppene med landskapsarkitekter og kunstner arbeider sammen med barn og beboere fra området

2007 – 2008

Asplan Viak, Trondheim og kunstner Trude Westby Nordmark, kåres som vinnere av konkurransen og starter med forprosjekt. Forprosjekt presenteres på folkemøte. Åpen invitasjon.

2008 - 2009

Prosjekteringen ligger på is mens det jobbes med å få finansiering på plass.

2009 Byggeplanlegging

2010 – 2011 Bygging

31.08.2011 Offisiell åpning av Parken

Parken har, etter den sto ferdig, vært evaluert i forhold til universell utforming og høstet gode kommentarer. Den har vært mål for besøkende fra andre ressurskommuner og vil bli presentert under den internasjonale konferansen Universal Design 2012 i Oslo 11-13.juni 2012

www.ud2012.no

Åpning 31.08.2011

Ladeparken-
En park for alle aldersgrupper

Benker underveis langs
gangveiene.

Plass til barnevogn og rullestol midtveis langs langbordet

Offentlig toalett knyttet
til parkanlegget – fremmer mulighet for opphold og turer.

Vannfontene fra øverste nivå i parken er vannkilden til vann i vannrenna langs promenaden. Sansestimulering

Vannrenne, er et
interingselement langs
menaden. Lyd og tydelig kant.

Vannrenne med sittemuligheter i ulik høyde

Markering av trappeneser med mørk granitt.

Overgang over vannrenne-
fremkommelighet for alle

Gummidekke under klatrestativ

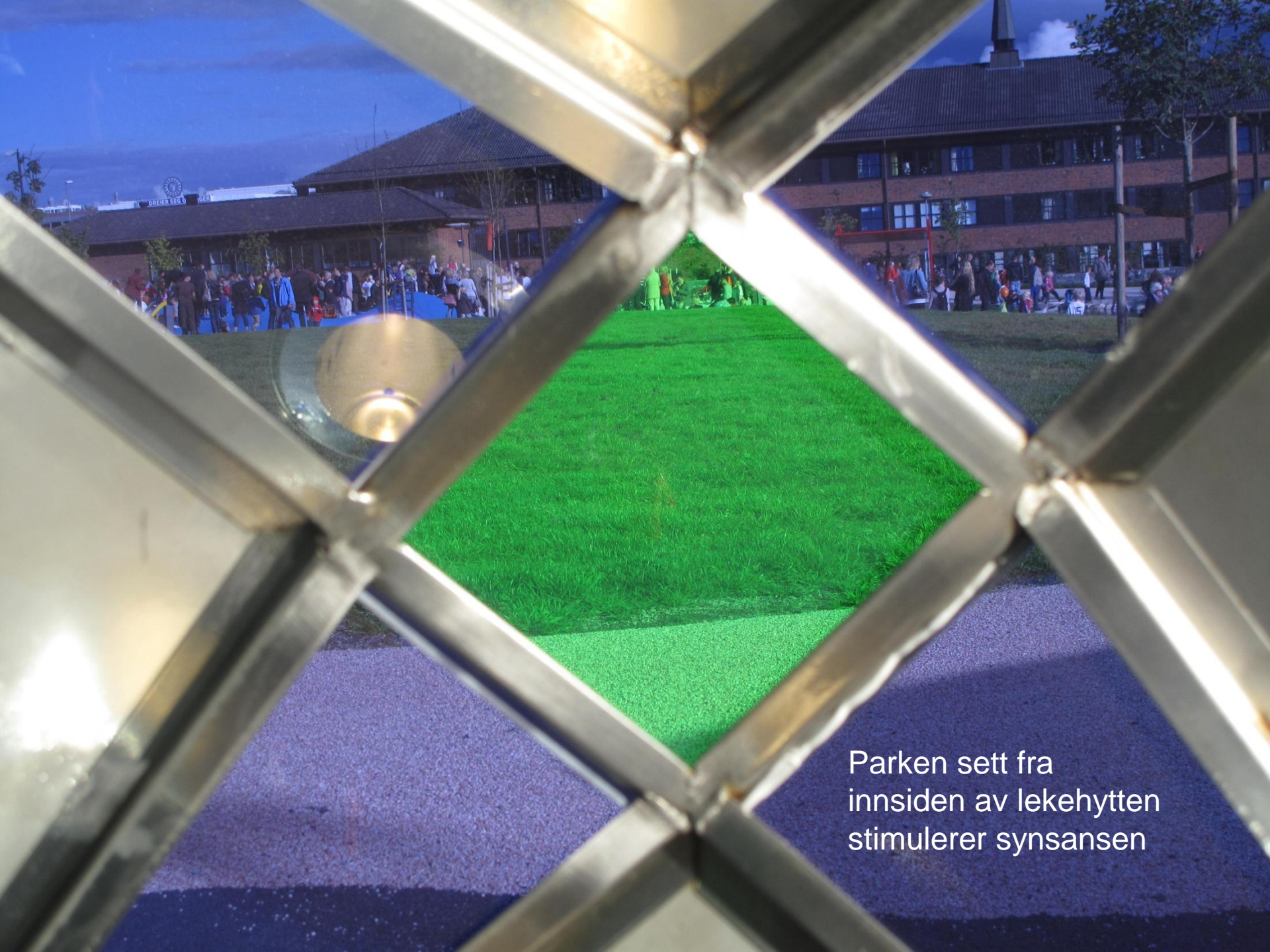

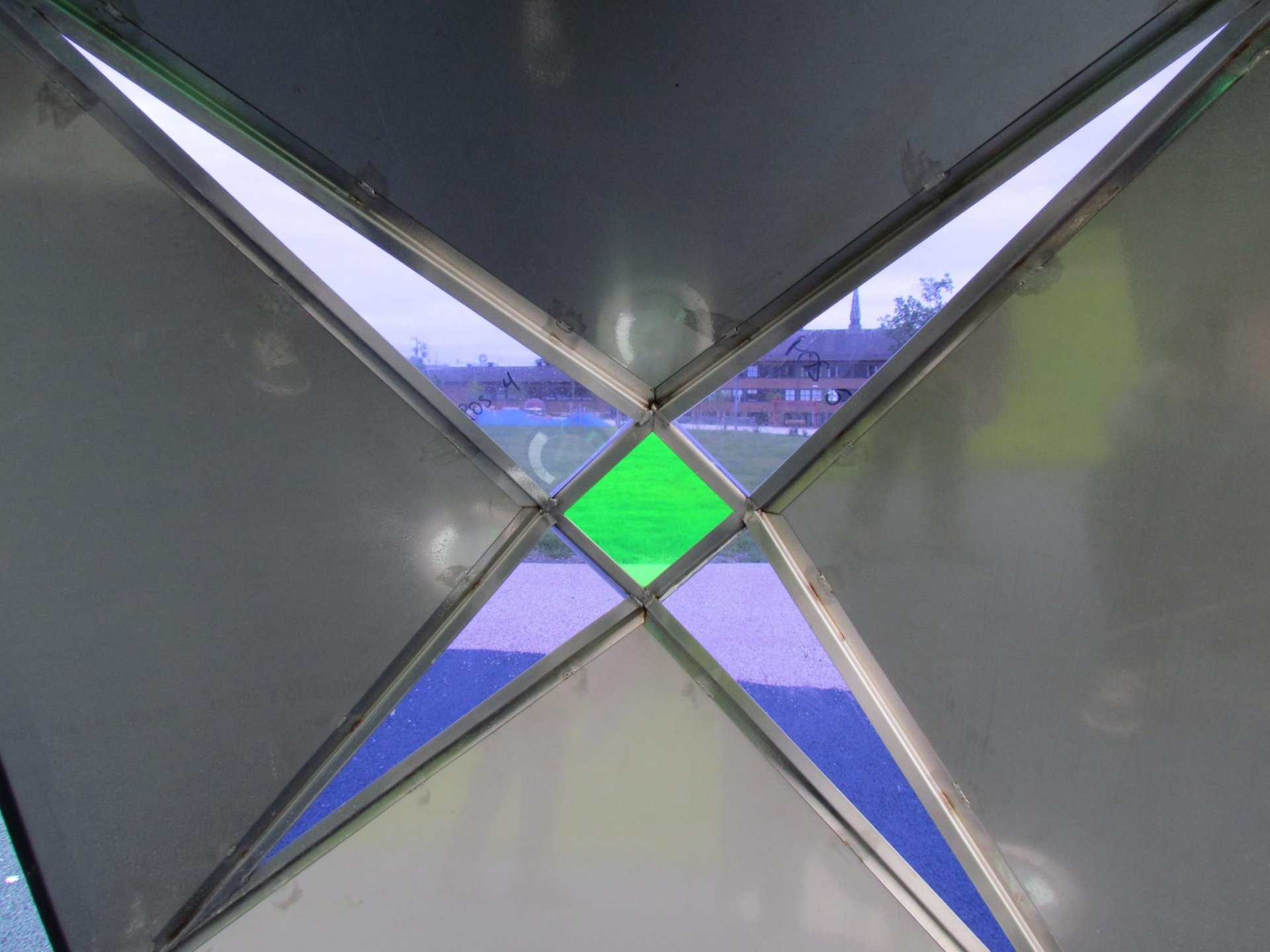
Kunst som inkluderer alle i bruk-
lekehytter for alle.

Parken sett fra
innsiden av lekehytten
stimulerer synsansen

Sansestimulering

Lukt, smak, syn

Valg av planter som er allergivennlige

Stimulering hørsel-
Snakke-rør plassert på
to ulike steder i parken.
Gjør at en kan snakke med
hverandre gjennom røret.
Ulike aktivitetsmuligheter/
lek.

Stimulering av hørsel
"høre klokke" Spesielt
lydmiljø under
"hetten".

Vann et viktig element som stimulering

Ballansering på steiner stimulerer likevektsanssen

Ulik bruk av materiale og i tydelig lyshetsgradforskjell i tiliggende flater – danner naturlige ledelinjer.

Finansiering

Komplett kostnad, (arkitektkonkurranse, prosjektering, byggesak og administrasjon, bygging): ca kr 24 mill

Finansiert gjennom utbyggingsavtaler med lokale utbyggere i området og miljøpakken. Beløpene er forskuttert av Trondheim kommune.

Foto: Carl Erik Eriksson